

Kršćanstvo i rad

Kršćanstvo je bilo i ostalo najveća revolucija, što ih je svijet doživio, iako se od svog početka dalje nije provodilo oružijem nego samo jakošću ideja i pomoću Božjom. »Dodoh da oganj bacim na zemlju, pa što hoću, nego da se već zapali«, rekao je Krist (Luka 12, 49). A tu je duhovnu revoluciju započeo Isus provodajući poslije svog 20-godišnjeg stolarskog rada preko radnika — preko ribara Petra, Ivana i Jakova, liječnika Luke, učenjaka i graditelja šatora Pavla i t. d. Seljaci i radnici su uvijek imali smisla za velike zadatke u svijetu.

Kršćanstvo je uvijek cijenilo rad, kojim ostvaruju ljudi Božje ideje na zemlji i koji oplemenjuju čovjeka i pokreću sve njegove duševne i tjelesne sile te predstavlja bitno mjerilo ljudskog dostojanstva i prava na sticanje vlasništva. Tko ne radi, taj izdaje svoje ljudsko poslanstvo. Stoga je i sv. Pavao rekao: »Tko ne će da radi, neka ne jede« (I. Kor. 3, 10).

Proslava rada 1. svibnja nastala je pred nekoliko stoljeća kao manifestacija ponosa kršćanskih radnika. Oni su — s jedne strane kao udovi mističnog tijela Kristova, a s druge strane kao graditelji društvenog materijalnog blagostanja — htjeli blagdanom rada, usporedo sa proljetnim poletom čitave prirode, dati dokaza o bogatstvu, mladosti i snazi svoje ljudske punine.

Kao kršćani se ne bojimo priznati ono, što je već papa Pijo XI. rekao (15. svibnja 1941), da je bilo i imade na svijetu onih, »koji izrabljuju i samu religiju tako te se služe njome kao plaštem za svoje

nepravde pljačke, da se osiguraju pred pravdnim zahtjevima radnika. Mi ne ćemo nikada prestatu strogo žigosati njihov postupak«. A obzirom na prava radnika, da odlučuju u upravi poduzeća, rekao je papa Pijo XI., »da su neke vrste dobara pridružane javnoj vlasti, kada su od tako velike važnosti za gospodarsku prevlast, kakva se bez štete za opće dobro ne može dopustiti privatnim ljudima. U takvim pravdnim zahtjevima nema ničesa, što bi bilo u sukobu s kršćanskom istinom.« Također sv. Otac Pijo XII. izjasnio se je u svom govoru radnicima dne 11. ožujka 1945.) za upravu radnika u poduzećima. Time dobiva konačno odobrenje ono, što je u ime mnogih naprednih katolika napisao dr. Jože Pokorn koncem 1933. u ljubljanskoj »Besede«: »Proizvodna sredstva moraju preći u zajedničko vlasništvo, tako te će monopolska poduzeća voditi i u njima gospodariti oni, koji u njima rade«.

Budućnost pripada radničkim masama, a to je pravedno — veli jedan suvremeni veliki kršćanski filozof. Stoga je najsvjetlija dužnost svakoga kršćanina surađivati oko izgradnje onog novog kršćanskog svijeta, u kojemu će radni slojevi sela i grada moći ingradivati svoju ljudsku puninu.

»Dodite k meni svi, koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas okrijepiti« (Mt. 11, 28). Tim riječima pozivlje Isus k sebi u prvom redu radnike, zaslužuje njihov rad te ga združuje s višim duhovnim ciljevima. Zato mogu i radnici kršćanskog osvjedočenja prvog svibnja pravom slaviti svoj rad i upuć rad kao takav.

Glavna dužnost roditelja

Kršćanski su roditelji dužni polagati najveću pažnju na to, da svoju djecu odgoje u dobre kršćane. Nastojati moraju rijeđu, djelom i primjerom ingradivati svoju djecu tako, da uzmogna jednom, kad odrastu, služiti Bogu svaki u svojem stazežu i time svoje duše spasti. U tome se saostoji kršćanski odgoj. Teška je to i silno odgovorna zadaća i dužnost. Bog sam to dobro znade, zato je i uzvisio svetu ženidbu na dostojanstvo sakramenta, preko kojega dijeli roditeljima, koji su se na ovaj sakrament svoje pripravljali te ga dostojno primili, svojo Božansku pomoć i potrebne milosti, da mogu teško roditeljsku dužnost savjesno i potpuno izvršiti.

Bog je roditeljima dao jezik, da uče svoju djecu poznavati i ljubiti Boga. U prvom je redu pozvana na to majka. Ona je svojom djjetetom prva i najbolja učiteljica i odgojiteljica. Kada dode dijete prvi put u školu ili u crkvu na vjeronauk, moralo bi već znati glavne istine sv. vjere i najpotrebnije molitve. Majka bi morala već od šeste godine polokiti temelj vjerskoga znanja i odgoja, na kojem bi svećenik gra-

dio dalje. Bez toga temelja kršćanski će odgoj djeteta biti puno teži, nesigurniji i manjkav. U tom je smislu neki veliki odgojitelj kazao, da je odgoj djeteta sa šestom godinom već završen. Dijete se odgaja na majčinom krilu!

Na kako zalosne primjere nailazimo u našim župama! Dijete, koje dode prvi put u školu ili u crkvu na vjeronauk, ne zna se katkada ni prekriziti, ne zna očemsa, ne zna da je u svetohraništu čiti Bog. To je zalosna i povratna svjedočba za majke.

Roditelji moraju i kasnije poučavati svoju djecu, zanimati se, kako uče vjeronauk, ispitivati ih i govoriti im o Božjim stvarima, skrbiti da idu redovito na sv. misu i da čestito primaju sv. sakramente, kroz sve godine mladosti moraju ih poučavati, postepeno, o svemu, što moraju mladi ljudi znati, naročito u vrijeme tjelesnog i duševnog razvoja, da ne zađu s pravoga puta i zagare u svakojake opafine, koje bi ih mogle usmestriti za čitav život i iz kojih bi se kasnije mogli vrlo teško iskopati. Dječur moraju pripraviti na borbu za očuvanje kreposti, naročito svete čistote, i upozoriti ih na svakojake napasti i po-

gibli. Tako je Isus uzgajao svoje apostole. Kazao im je unaprijed, što ih čeka u životu: »da budete znali, kada se to zbude, da sam vam to kazao«. Tako moraju činiti i roditelji. Onda neće djeća pohepno tražiti potrebno znanje kod nepozvanih i svakakvih osoba, neće doznati za životne tajne na neprirodan način u slabim društvima, nego će sve to znanje crpiti iz čistih i svetih izvora roditeljske pouke, naročito si- nova od oca i keeri od majke. Tada se djeća neće amesti, kada budu čula o tim stvarima govoriti ili kada budu vidjela u svijetu puno toga, što ne valja, nego će reći: Za mene nije to ništa novo; roditelji su mi o tome već govorili; ja to bolje i ljepše znam negoli ovi ljudi.

Roditelji su dužni svoju djecu također opominjati i nadzirati. Blagopokojni biskup Lang je negdje zapisao: »Dužnost, radi koje mnogi svećenici propadaju, jer je ne vrše, jest opominjanje, karanje.« U ništa manjoj mjeri vrijedi to i za roditelje. Koliko žla dolazi odu, što roditelji šute na mane i grijehje svoje djece! Pa i kazna Božja ne izostaje. Tako je kaznio Bog u Starom Zavjetu velikog svećenika Helija, jer je premalo pazio na svoje sinove, koji su bili nevaljali, nisu marili za Gospodina ni za zakonske propise svećenika prema narodu. U jedan je dan izgubio

Helii oba sina i svoj vlastiti život. Svaki otac i svaka majka, koji zanemaruju dužnost opominjanja, mogli bi vapti a Jeremijom prorokom: »Jao meni, jer sam štutio!«

Bog je dao roditeljima oči i uši, da vide i čuju sve, što djeća rade. Patrijarha Jakob poslao je svog sina Josipa, da vidi, što mu rade ostala djeća na paši; a pobožni Job bio u određene dane prinisio Gospodinu žrtvu paljenicu za svoju djecu, jer je mislio: »Možda su sagriješila djeća moja i Boga uvrijedila u svom zru« (Job 1, 5). Sv. Monika molila je i suze ronila za izgubljenim sinom Augustinom, išla je za njim u tudinu i nije ga puštala s tuda, dok se nije obratio.

Djeća su najveće bogatstvo roditelja, njihova su radost i nada, dok su poslušna, pobožna i poštena. Ali će ta svojstva ona sigurno i brzo izgubiti, ako ih roditelji ne nadziru i ako im dopuštaju, da se družu sa zlim drugovima. Roditelji su odgovorni pred Bogom i ljudima za odgoj svoje djece, za njihovo ponašanje i život. Zato moraju skrbiti za djecu barem onoliko, koliko skirbe za domaće životinje, koje po danu brižno čuvaju, a po noći ne puštaju vani. Teško će sagriješiti, ako djeća zbog njihova nemara i nepažnje krenu s pravoga puta. L. J.

Enciklika o sv. Benediktu

Prigodom 14-stogodišnjice smrti sv. Benedikta objavio je Sv. Otac Pava Pijo XII. 21. ožujka ove god. na dan sv. Benedikta posebno pismo, u kojemu ističe važnost toga događaja. U tom pismu predučuje nam veliku povjenu ličnost sv. Benedikta i neprocjenjive zaslugje njegove i njegova reda za Crkvu i civilizaciju. Ističe pouku, koju sadržavaju pravila benediktinskog reda za današnji svijet, i dužnost zahvalnosti, koju imade cijeli svijet, da doprinese za obnovu Montekasina, te kolijevke benediktinskoga reda, u kojoj poživaju kosti sv. Benedikta. I mi Hrvatli dugujemo mnogo sinovima sv. Benedikta, koji su i u našim krajevima iz svojih mnogobrojnih samostana širili među našim narodom ne samo kršćanska načela, već i smisao za prosvjetu i pouku.

Sv. Benedikt je se rodio u Nureciji u Italiji od plemenite obitelji. U njegovo vrijeme zavladaše na svijetu tako teške prilike, da je bila u opasnosti ne samo Crkva, već i civilizacija uopće. Radi nutarnje pokvarenosti rimsko je carstvo sve više i više propadalo. Barbari su narodi počeli provaljivati sa sjevera na jug Evrope. U tim je teškim i tamnim vremenima Bog poslao svijetu sv. Benedikta, da obnovi ljudsko društvo. Kao mladić pošao je Benedikt u Rim na nauke. U Rimu je vidio, kako su naročito mladi ljudi bili ne samo zadvojeni krivim naukama u vjerskom pogledu, već su i čudoredno propadali. To je na nj tako djelovalo, da je ostavio očinski dom i imetak te je odlučio da se posve posveti obnovi čovječanstva. Iz Rima se je povukao u neku malu spilju kod Subjaka, gdje je počeo provoditi život više nebeski nego ljudski. Tri godine boravio je u toj spilji i život pokorničkim životom. Pridružili su mu se nato razni ljudi, koji su se htjeli također posvetiti Bogu. Stoga je Benedikt odlučio osnovati crkveni red, kojemu će biti zadaća ne samo da redovnike vodi ka kršćanskoj savršenosti, nego da i širi kršćansku prosvjetu.

I pošao je da osnuje samostan na Montekasinu. Tu je bio u ono vrijeme vrlo stari hram, u kojemu su seljaci iz okolice častili noganaskoga boga Apolona. Okolo hrama bili su sveti gajevi. Benedikt je uništio kip Apolona,

porušio mu oltar i zapalio svete gajeve. Na mjestu hrama Apolona podigao je kapelu sv. Martina u na mjestu, gdje je bio oltar Apolona sagradio je svetište sv. Ivana. Sav je pak narod u okolici priveo vjeri pravoga Boga.

Na to se Sv. Otac osvrće na pravila benediktinskoga reda, koja je sastavio sv. Benedikt, te ističe, kako je sv. Benedikt odredio, da njegovi redovnici ne samo mole, nego da se bave i naukama, i to ne samo bogoslovnim nego i svjetovnim, a i ručnim radom. Pravila propisuju također, da sva doba budu zajednička za sve, no ne silom već dobrovoljno. Nadalje spominje Sv. Otac, kako su baš benediktinci spasili mnogac djela stare klasične mudrosti od propasti. Prepisivali su ta djela i tumačili i tako sačuvali današnjemu čovječanstvu djela starine neprocjenjive i vrlo jednosti.

Spominjući za-luge benediktinaca za razne narode Papa ističe, da se razni slavenski narodi ponose apostolom tih monaha te ih ubrajaju među svoje slave ne muževe i odlične osmićaje svoje civilizacije.

Papa naglasuje nadalje, da su pravila kršćanskog života i prema duhu sv. Benedikta najjači i najstalniji temelj ljudskog društva. Ako se taj temelj uzdrma, srušit će se mir i red među narodima. Zato je naša rhovna dužnost poštivati Boga i pokoravati se njegovim zakonima u javnom i privatnom životu. Jedino vjera je sigurni osnov pravdnosti i poštenja.

Na koncu spominje Papa, kako je raf uništio maticu benediktinskog reda, to jest benediktinski samostan na brdu Montekasinu, u kojemu poživaju smrti otac sv. Benedikta i sv. Benedikta. Dosađa je među rubevinama sakrament samo maleni stan za redovnike. Zato poziva Sv. Otac cijeli svijet, da svaki plemen svojim sredstvima doprinese za obnovu te kolijevke benediktinskog reda.

»Ako nema sunca, otkuda to čeznuće? Ah — sunce postoji, da, jer ga slutimo, jer ga osjećamo u duhbinj dušele«

Oton Zupančić

ŽIVOT S CRKVOM APOLOGETSKI KUTIĆ

ČETVRTA NEĐELJA PO USKRŠU (Dne 4. svibnja)

Sveta misa te nedjelje počinje ovim ozračjem: «Pjevajte Gospodinu pjesnu zomu, aleluja; jer je učinio divne stvari, aleluja; pred licem je naroda objavio pravdu svoju, aleluja, aleluja. Spasila nas desnica njegova, spasila nas ruka sveta njegovaa.

U molitvi molj misnik u ime Crkva, da bi vjernici bili sjedne volje, a narodi da bi sljubili ono, što Bog zapovijeda i željela ono, što on sobećava.

U poslanici (bl. Jakova apostola I. 17-21) se ističe, da i za svoja dobra djela moramo zahvaliti Bogu, jer nas on na njih potiče i daje im nadnaravnu vrijednost svojom milošću, kojom nas je podignuo na čast sprenaca svojih stvorovač. Ujedno nas Duh Sveti preko te poslanice opominje, neka budemo poslušni i krotki, a neka se čuvamo srdžbe, nečistoće i slobe. Moramo biti Kristovi, jer on, kako čita misnik odmah poslije poslanice, nek što je uskrsnuo, svrše ne umireće.

U Evanđelju (po Ivanu 16, 5-14) pripravljaju Isus svoje učenike na konačnu odlask na nebo te ih tješje obećavanjem, da će im poslati Duh Svetoga. Isusovo djelo otkupljenja nastavlja se kroz vjekarove Duh Sveti svojom milošću rasvijetljujući ljudima razum i potičući njihovu volju. Ne trebamo se više bojati, jer je spoglavica otvoga svijeta već osuđena.

Kod prikazanja kaže misnik: «Poklikni Bogu svu zemlju, pjevajte pjesme imenu njegovu; dođite i slušajte svi, koji se Bogu bojite, i kazivat ću vam, koliko Gospodin učini duši mojoj».

PETA NEĐELJA PO USKRŠU (De 11. svibnja)

Sv. misa počinje riječima: «Radnosnu riječ naviještajte, da se čuje, aleluja; naviještajte do na kraj zemlje: oslobođi, Gospodine, puk svoj».

U poslanici opominje nas bl. Jakov apostol, da ne smijemo samo slušati nego i činiti dobra djela. «Blažen je biti onaj, koji nije kao »narobavljiv »slušatelj, nego izvršitelj djela. A pobožan je onaj, koji sazruda svoj jezik te čini djela milosrđa, »čista i neokaljiva pobožnost ored Bogom je i Ocem ota: brinuti se za sroete i udovice u njihovoj nevolji i čuvati se neokaljati od otvoga svijeta».

U Evanđelju (po Ivanu 16, 23-28) upućuje Isus svoje učenike i po njima također nas na molitvu. «Ako što zamolite Oca u moje ime, da će vam E. Ne treba niče da Isus molj na nas, jer nas »sam Otac ljubii. Zatim je Isus jasno rekao, da je sirašao od Oca: I, na-

kon što je obavio svoju zadaću na svjetlu, vraća se »k Ocu. Učenici su bili »zadovoljni, što im je tako jasno govrio a sebi, pa su mu rekli: »Zato vjerujemo, da si izašao od Boga».

U prikazanju kaže misnik: «Blagosiljavajte, narodi, Boga našega, razglasite hvalu njegovu. On je duši mojoj darovao život i nije dao, da mi se omaknu noge. Blagosiljavaj Gospodin, koji nije uklonio molitre moje, ni milosrđa svojega od mene».

A u pričešnoj se molitvi opet ističe veselje: «Pjevajte Gospodinu, aleluja, pjevajte Gospodinu i blagosiljavajte ime njegovo, naviještajte iz dana u dan spasenje njegovo, aleluja».

Bl. Ozana Kotorska

Dne 27. travnja slavila se bl. Ozana. Ona je jedina naša narodna blaženica, uzor naših djevojaka i žena.

Rodila se dne 25. studenoga 1493. u selu Relezi u Crnoj Gori (18 km daleko od Cetinja). Njezinu su roditelji bili siromašni seljaci, po prezimenu Kosić. Na krštenju dobila je ime Katarina.

Kao djevojčica bila je najbolje i najposlušnije dijete u selu te je marljivo pomagala svojoj majci u kućnim poslovima, a nakon desete godine postala je pastirica. Prvu vjersku pouku dala joj je majka Na Isusa je toliko mislila i Stovala ga, da joj se On više puta prikazao. To je odlučilo njezinu budućnost. Postala je za cijeli život Isusova službenica. Na njezine molbe dozvolila joj je majka otići u Kotor, gdje je bila crkva, i u njoj prisutan Isus. Ispočetka je ondje služila kao uzorna službenica, tako da je gospodar rekao jednoga dana: «Ova djevojka ne treba nas da služi nego mi njus. Nakon šest godina službe i nakon raznih Isusovih prikazanja bila je toliko oduševljena za Isusa, da se je povukla u samotu te je u malenoj kolibici provodila dvije godine pokornički život. Poslije je bila primljena kao redovnica u red dominikanka, gdje je proživjela 50 godina u svetom životu. Čineći djela milosrđa i trapeći svoje tijelo. Imala je mnoga viđenja, a mnoge je dozdaje preoklela točno unaprijed. Umrla je kao svetica u 72 godini života — dne 27 travnja 1565

Poslije smrti bl. Ozane održavle su razne osobe ne njezine zagovor. Njezino je tijelo ostalo lijevano sačuvano u Kotoru sve do danas.

O njoj je bilo napisano više životopisa u hrvatskom i drugim jezicima. Već da no je nastojela Sv. Stolica proglasiti je blaženom. To je napokon učinio papa Pij XI dne 21. prosinca 1927. godine. Hrvatski je narod na hodočašću u Kotoru u prisutnosti devet biskupa to-

Vjera i znanost o porijeklu čovjeka

Sveto Pismo kaže: «Tada način Gospodin Bog čovjeka iz praha zemaljskoga i udahne mu u lice duh života. Tako postade čovjek biće živo... Tako stvori Bog čovjeka na sliku svojaa.» Već se je prije Krista kod Grka i kasnije kod njihovih učenika i Rimljana našlo nešto ljudi, koji su kušali rastumati postanak života i čovjeka bez Boga. Ali bez svjeta na njih držao je uvijek svijet zajedno sa svojim učenjacima, da je čovjek izašao iz stvaralačke ruku Najvišeg Bija

Tek u novije doba raširile se te teorije, mišljenja i vjerovanja; za svu svijet i čovjek dospjeli do današnjeg stanja

razvojem iz prijašnjih jednostavnih oblika. Ta se nauka zove evolucionizam (evolucijaa znači »razvoj»).

Oni, koji su prihvatili evolucionizam, podijelili su se u dvije skupine. Jedni kažu, da se je doduše »razvijalo kroz vjekove, ali da je početak života i zrakone razvoja stvorio Bog. Takvo se mišljenje zove »umjereni transformizam (transformare »preći, izmijeniti). Takva nauka nije od Crkve niti odobrena niti osuđena. Glavno je da je »svu stvarovao od Boga, a »sporedno je, da li je Bog stvorio sve najednput ili polagano putem svojih zakona. Isto tako je bitno, da je Bog čovjeku udahnuo dušu, a nije bitno, da li mu je u udahnuo u tijelo, stvoreno najednput ili putem razvoja.

Druga skupina hoće da postanak i razvoj svega protumači bez Boga. Takvo se mišljenje zove »apsolutni (posvemašnji) transformizam ili »metaniki evolucionizam. Takva se nauka protiv kršćanskog nauki. Ali ona se protiv takozvane filozofije »primitivne nauke nijesa dokazale teoriju evolucije (razvoja), a kad bi je i dokazale, ostala bi otvorena pitanja, otkuda stvoren, otkuda prvi život na zemlji, otkuda čovjek i njegova duševne sposobnosti i t. d. Na takva pitanja može odgovoriti samo filozofija (metafizika), a ta ne odobrava materializma (nauke o samoj materiji bez Boga). Kad bi je i dokazalo, da je svijet nastao razvojem pitli bismo se: kako je došlo do početka razvoja? Sve, što se događa u vremenu, mora imati neki početak, a početka nema bez početnika, jer nema i ne može biti učinka bez uzroka.

sv. Ozana Kotorska

sv. Ozana proslavio od 3. do 6. srpnja godine 1930. U Zagrebu su 68 sestara dominikanke podigle njoj u čast kapelicu.

Gojimo pobožnost prema bl. Ozani i molimo Boga, da bude što prije proglašena sveticom.

Katoličko sveučilište u Lionu

U Francuskoj postoje katolička sveučilišta u Parizu, Lilleu, Angersu, Tuluži i Lionu. Sveučilište u Lionu je staro oko 70 godina. Ima 6 fakulteta. Uz pravni fakultet stoji zavod za socijalne nauke. Sveučilište rade i razne javne tečajevne. Tako na pr. postoji javni tečaj za suvremenu književnost, kojemu je zadaća, da obavještava javnost o raznim strujama moderne misli. Značajka tog sveučilišta kao i svih ostalih francuskih katoličkih sveučilišta je u tomu, da daci žive dubokim kršćanskim životom. Središte je tog života sveučilišna kapela, koja je svako jutro za vrijeme sv. mise puna daka. Druga značajka je u tomu, što se profesori marljivo bave raznim znanstvenim istraživanjima. Profesori ne predavaju samo, već i istražuju. U tu im svrhu služe razni laboratoriji, koji su opremljeni najmodernijim tehničkim sredstvima. Svake pak godine izvještaju profesori o uspjesima svojih istraživanja. Filozofi rade oko novog francuskog jezičnog glasa. Teolozi se bave problemima, koje postavlja bogoslovlju moderna misao. Filozofi prosuđuju moderne filozofske struje na osnovu filozofije sv. Tome Akvinskog. Sveučilište manjka samo medicinski fakultet. Oko 100 profesora radi na tom sveučilištu, a imaju oko 2000 daka.

Ali ni »umjereni transformizam (nauk o razvoju, koji ne isključuje Boga) na može se znanstveno dokazati. Tako se stilojeto tumačenje Sv. Pisma o postanku čovjeka ne može potvrditi. Dosada nema nepobitnih dokaza, da se je čovjek razvio iz životinje. U iskopinama se nijesu našli prebitni olici između čovjeka i životinje. Najstariji nalasci (na pr. god. 1856. u blizini jezera Viktorija u god. 1931. u blizini jezera Viktorija u Africi) dokazuju, da je čovjek i u prapovijesti (možda pred pola milijuna godina) bio pravi razumni čovjek (»homo sapiens»). Sveučilišni profesor Adolf zaključuje svoja istraživanja i ispitivanja teorije o postanku čovječijeg tijela (1937. godine) ovako: »... Čovjek je dakle u najširem smislu riječi bio uvijek čovjek... Majmunkini čovjek nije nikad postojao. Svi fosilni nalazi (iskopine) potvrdili su ovo shvaćanje... Ne može se nijekati sa znanstvenog gledišta, da se i tijelo čovjeka moglo da bude konačno »returati onog razvoja, kojemu impulsi, dinamizam i direktivni potiču od Boga. Smeo za to nema pravih dokaza. Ali irvan svake je sumnje, da duh čovječij proizaodi od Najvećeg Duha — Boga» (M. Blažić: Evolucija i postanak čovjeka).

Benediktinski samostani u Istri

Ove godine slavimo 14-stoleti godišnjicu smrti sv. Benedikta, osnivača reda benediktinaca. Benediktinci je red vjekarva zaslužan za hrvatsku kulturu i književnost. U našim je hrvatskim krajevima bilo oko 100 benediktinskih samostana. I naš znameniti dalmatinski pjesnik Ignjat Gorjčić bio je benediktinac. Sloga mislimo, da je uputno, da navedemo benediktinske samostane, koji su postojali u Istri.

U Istri je bilo u starijim vremenima mnogo samostana. Prvi samostanci u Istri bili su benediktinci. Oni su u Istri imali mnoge opatije, koje su posjedovale dosta zemljišta, naročito u porečko-puljskoj biskupiji. Najznamenitiji benediktinski samostani u Istri bili su ovi: samostan Sv. Marije Formoze, sv. Andrije, Sv. Mihovila na brdu, koji su svi bili u Pulji; Sv. Marije na Brionskim otocima, Sv. Mučenika u Tretu, Sv. Nikole od Oltre kod Kopra, Sv. Bazila i Lovrinca u Piranu, Sv. Petra u Montrinju kod Duga, Sv. Sijepana u Umagu, Sv. Ivana u Dalji (to je jedini benediktinski samostan, koji još i danas postoji u Istri. Samostan nije opatija, već go-

stinjac, podrđen opatiji u Praggi kod Padove), Sv. Petra u Novigradu, Sv. Mihovila Pod zemljom i Sv. Nikole u Poreču, Sv. Elzabete i Sv. Dzinzija u Motovunu, Sv. Mihovila u Pazinu, Sv. Petronile kod Dva Grada, Sv. Petra u Šumi (kasnije su taj samostan preuzeli oci pavli, a njihov je samostan uknuo car Josip II), Sv. Mihovila kod Lima, Sv. Mihovila u Balasu, Sv. Andrije na otoku Sera kod Rovinja. Bilo je i drugih benediktinskih samostana. Mnogi od tih samostana prešli su kasnije u ruke drugih redova. U Istri je naime bilo i drugih redova: franjeva, servita, dominikanaca i pavlina. U teškim prilikama srednjega vijeka prosvjeta se je gojila u samostanima.

Crlice o istarskim samostanima

SAMOSTAN SV. PETRA U ŠUMI

Prva listina, koja spominje taj samostan, potječe iz god. 1174. Opat tog samostana bio je u velikoj časti. Tako je na pr. imao prednost pred župnikom motovunske crkve, koja je bila prva cr-

na. Samostani su bili središta kulture. Prosvjeta su širili naročiti benediktinci. No njihovi su samostani bili ne samo središta prosvjete, već i škole raznog poljedjelstva. Osim toga su benediktinci mnogo doprinijeli razvitku misla za umjetnost, jer su posvećivali i za »umjetničke strane veću pažnju svojim crkvama i samostanima. U te su samostani imali pravo artila t. j. pravo utičašta. Ljudi naime, koji su progovili nasilni mogućnici ili koji su ai htjeli spasiti život u vrijeme ratnih pokolja, mogli su: naći utičašte u samostanima. Samostanci su pomagali siromašnima, primali su pod krov i pogostili putnike. Samostani su se dizali na lijepe, zdravim i plodnim položajima, više puta na morskoj obali, a i na otocima. Velika je većina tih samostana propala, te danas vidimo tu i tamo samo tragove njihovih ruševina.

Krings. Samostan je pripadao području pasinskih grofova.

Najprije su u tom samostanu bili benediktinci, a onda su došli pavlini, t. j. monasi Sv. Pavla, prvoga pastinjaka. U staro vrijeme spasio je Sv. Petar u Šumi pod porečku biskupiju.

Kao što se vidi iz natpisa, crkva je bila obnovljena za vrijeme biskupa Negrija i od njega posvećena. Samostan je uknuo, ali čto je poznato, car Josip II.

OPATIJA SV. MIHOVILA KOD LIMA

Stara je to bila benediktinska opatija. Spominje se već god. 1040. Spominja se, da je taj samostan osnovao sv. Romualdo. Još i sada postoji spilja, koju sovu spiljom sv. Romualda. Nekoj je bila zatvorena željeznom ogradom. U tom samostanu bio je znameniti monah Mauro, koji je napravio razne zemljopisne karte i globus, koji se nalazi u Mlecima (Veneciji). Dobra toga samostana prešla su u 16. stoljeću na plemićku obitelj Grolodi iz Kopra. Zadnji potomak te obitelji umro je 1590. godine. Još i danas se kraj, na kojemu je stajao samostan, zove Grolodina. (Gradina).

U crkvi sv. Mihovila kod Lima stajao je natpis: 1041. Ivan, opat sv. Mihovila, »nagradio je crkvu, koju je posvetio biskup Engelmar.

U Taj je samostan imao velike posjede. Imao je dvije kapele i gotinjac na području od Dva Grada kod Kanfanara. Jedna je kapela bila posvećena sv. Sikstu, a druga sv. Šimun. Posjedovao je zemlje u Baratu, Svetlovoću i Bisku

POSTIGNUT CLJ

Rujanstvo se zlačno sunce pomotilo tra gore i laki je povjatarac ljujao gvane s dozrelim plodom. Rano je jutro, a sunce je već dobrohno pripeklo.

Po ravnoj cesti dva konja tromo vuku kola. U kolima je dijete od kojih jedanaest godina, od njega žena, majka njegova, milo pogledava s nina. Sprjeđena sjedi mukarac, unaprijed poznata, čini se otac djeteta. Ozbiljan je i stitljiv. Čini se, da sve troje putnika muče iste misli.

Mali je eto svake nedjelje pomagač svećeniku od sv. mise, pa mu se već zarana počela buditi želja, da bi i on jednoga dana postao svećenik. To je primijetio i župnik, pa je roditeljska savjetovao, da ispuše djetinju čežnju i želju, da izvrše vjotju Božju, jer je On usadio u srce dječaka tu želju. Kropkoo su roditelji pristali. Veselju nije bilo kraja.

Baš nedaleko na ravini ukažu se krovovi prvih kuća u gradu. Kako je sve troje nešto čudno stalo oko srca, nešto, čega dosad nijesu osjetili.

I dođu u sjemeništa. U malome se počine opet buditi život. «Ta tu ima i druge djeca, neću biti sam. Ima tu i već i manjiša.»
Još nekoliko opomena, pozdrav, i roditelji se suznih očiju rastanu od svoga sina.

Dječacić je nakon rastanka a roditel-

ljima bio neko vrijeme tužan, mitalo je na dom, roditelje, brata, ali i to je išezlo.

Izvanredno je lijep i sunčan dan, nebo je vedro i glatko kao ulje. Ni tra-ga kakvom oblaku. Petrovo je.

Kakav je čudan zamor u malome selu! Što se to zbiva, da je to dosad mirno selo danas oživjelo?
Dvanaest je godina prošlo, otkad smo malog putnika otpatili u sjemeništa. Onda je bio dijete, a danas je gotov čovjek. Njegovi su se djetinjati svi obistinili. Postao je svećenik. Kraj njegova onomno idu roditelji, da ga doprate do otaca. Od velike radosti teku im suze radosti, niz lica. I stigli su do crkve. Kad stupiše u crkvu, zabrušile orgulle i zbor skladno zapjeva pjesmu u pozdrav mladomniku.

Zatim slijedi sv. misa. Sve u najljepšem redu, lijepe pjevanje, ljudi veseli i zadovoljni, a ponajviše otac i majka. Danas im je sin svećenik vlastitom rukom podijelio Krista.
Kako je mladomnik lijepe i ponizno molio. U molitvi odražavao se njegova plemenita duša. Svoje je pogledje upro u visine i zahvalio Bogu na primljenim milostima. I svojemu je Stvoritelju i Otkupitelju čvrsto obećao, da će sve svoje sile upotrijebiti, kako bi ljude upoznao s Njime i privede ih ka su i istini, koja im je jedina potrebna za spasenje njihovih duša, za svu ot vječni.

duše k Bogu. Njeno je odijelo bilo čedno, siromasno, ali čisto, od pepeljastozive ili tamnosmeđe boje. (Život M. B. od Marije Agredske, Zagreb 1933, str. 80).

Marijina ljepota bila je više božanska negoli ljudaki. Stoga nije čudo, da se je sv. Dionizije Aroopagita, kada je u Efezu posjetio sv. Ivana i videći Mariju, tako zanio njezinom ljepotom, premda je već bila u godinama, da je rekao: «Ja nisam znao, da je stvareno, bio bih joj se poklonio kao Božanstvu.»

Glasoviti kipar Fabisch iz Liöna imao je izraditi za Lurd kip Djevičn prema kazivanju Bernardice. Bernardica je mnogo puta — pred njim kazivala, kakova je bila Gospa u času, kad joj je kazala svoje ime: «Ja sam Neskriveno Začeto!» Umjetnik je uložio sve svoje umijeće i svu pomnu, da kip iziđe što ljepši. Kažu, da ga je četiri puta nanovo izradio, dok ga nije dotjerao. Kad ga je Bernardica ugledala, rekla je: «Lijepa je, ali nije Ona. Oh, ne, razlika je kao između neba i zemlje.»

Svaka Marijina zemaljska slika pa bila od najboljega umjetnika, činila se je Bernardici ružnom, pa bi se točila: «Kako ovi umjetnici izgrđuju Djevičnu! Neprostatno je ponavljala: «Tko je jednom dulje promatrao, taj mora željeti da umre, da je može opet ugledati!»
Marijina uzvišena ljepota privlači

neodoljivom silom k sebi sve ljepše i plemenite duše, koja teže za idealom kprostoti, čistoti i ljepoti. Zato nije čudo, da se u mjesecu svibnju, koji se posebice posvećen Mariji, sv kršćanski svijet sakuplja oko njezinih otaca; od Nje traži milost i pomoć, kako bi se mogao dovinuti do duševne čistote i ljepote, koja će ga osposobiti, da jednog ugleda Nju u svetom nebu.

L. Z.

Potočić

(Posvećujem Majci Božjoj Kraljici svibnja)
Teče potočić teče,
Tajnstveno turobi,
Iz historije drvene,
Iz davne davnine sborbi.

Kud brzate ubavi valit!
Kud nosite listit i mali
Akacije jedne stare ...

Zaronih u prošlost baruu,
Tmurnu — mračnu — crnu!

A sestrice — moje pričiče
Nastavljahu svoje pričiče,

.....

Vladimir Poljak

DOPISI

IZ HVARA

Duhovni život. — Uskrsno vrijeme. — Tradicionalna procesija Velikoga Petka. — Mladomisnici, 800-godišnjica biskupije

Rat i ratne posljedice zadodše drugdje pa i ovdje dosta narav duhovnom životu pučanstva. Nijesu ipak — istim mamilama — te rane zurtomane. Pače rat je probudio mnoge vjerske energije, u nekim mjestinama mahe preko obćikvanja, u rernosti za katekizam i moijenja u školi i t. d. Divnih je u tome bilo pojava, gdje se čovjek ne bi ni nadao.

Uskrsno doba vidjelo je napose ove godine novih plodova. Ovdje u gradu kroz korizmu propovjedao je u katedrali duhovni i oduševljeno M. P. bivši franjevački provincijal O. Aug. Junčić i ponajviše o temi: «Postojnost Božja i opstojnost duše». Njegove riječi u kroz 40 ura klanjanja kao što i tradicionalno pjevanje privuklo je mnoštvo svijeta u crkvu. I u drugim mjestima skupljale bile su crkve i funkcije u njima utjeljivo posjećivane, a tako je bio izvanredan i pristup k sv. sakramentima. Napose ovamo spada noćna procesija sa Svetotajstvom na Valici Petka. Tko je samo mogao, pristupio je na tu procesiju u svim mjestinama.

Ne može se ovdje mimoići vjerkovna pobožnost i procesija sva križem između nekih sela i varoši koliko na Hvaru toliko na Braču u noći u oavit Velikoga Petka, a u prvom redu između Jelse, Pitava, Vrisnika, Svirata, Vrbanje i Vrboške na sredini otoka Hvara. Ova procesija i procesija Bl. Gospe s otoka Zečeva u starodrevnom Ninu su dvije najveće tradicionalne vjerske manifestacije u Dalmaciji. Bilo je i takvih slučajeva, da su ljudi šale iz daleke Amerike došli, da sa zavjere nose križ iz svoga sela do svih Božjih grobova u okolici pu obćikva. Neki pak i čakju više godina, dok ih dosađe reč.

Ta se je divna svečanost i ove godine ovršila navadnom pobožnošću, počitanjem i oduševljenjem, koje je nadilazilo izvanredno lanjsko, naročito ušćećem mladići, koja se je, kako kažu, sva Iliston prije okrijepila sv. ushranom pristječku.

I našoj biskupiji daje Bog utihnu u novim svećeničkim zvanjima. Nedavno je zaređen jedan, a na II. uskrsni blagdan drugi mladomisnik, Don Božidar Medviđ, koji je sv. misu rekao u Vinokovima kod svojih. Imadeno još tri kandidata. Od te potvorce četvorica su — čudnovato — jedinici u roditelja. Sretno im bilo! I drugi ih još slijediti!

Vrijedno je spomenuti, da se u ljetos navršava 800 godina, otkada je osnovano naša starodrevna biskupija (god. 1147.). Ova je nestara star, neseo častan i dičan god. Kršćanstva, ko kako je utvrđeno pavijećku, snašlo, nosilo i širilo kulturu naročito u svojem sre-

dištima, u sijelima biskupa. O tom nam glasno govori i naš ljepi i kulturni Hvar. Zofuluvalo bi dakle, da se ovaj god svečano i vanjski opsežno proslavi. Međutim imade razloga, zbog kojih ćemo se ograničiti na samu unutarnju, crkvenu proslavu.

D. J. D.

IZ SV. IVANCA NAD RAŠOM

Mlada misa

Na Malu Vazam (13. travnja) bila je u našem selu lijepa i velika svečanost, kakve kod nas — kako pricinju naši stari — nikada dosada nije bilo. Toga je namne dana pjevao svoju prvu svečanu sv. misu naš susejlanin, sin rudara veleč. Anđelko Grubišić. Lijepi sunčani dan i neobična svečanost privukli su u našu sredinu ogromno mnoštvo naroda i iz susjednih župa. U sv. misu naših domaćih svećenika, u koje su lijepe svirali naši časni stari Malu Medančić i Josip Medančić Branjevac, otpatili smo mladomisnika u dućoj procesiji prema crkvi. U predvorju crkve ili, kako bismo mi rekli, lojici, bio je priredjen oltar i ondje je mladomisnik služio svečanu službu Božju. Lijepu prigodnu propovjed o značenju i važnosti katoličkog svećenika u životu naroda, održao je veleč. Leopold Jurca, ravnatelj Hrvatskog sjemeništa u Pazinu. Poč sv. misom lijepe je pjevao zbor žminjani i ceranski pjevačica pod ravnanjem bogoslova Ivana Krajcara. Postije sv. mise podijelio je mladomisnik narodu, koji se je, u ogromnom broju skupio oko crkve, mladomisnički blagoslov, a nakon toga je dao svima poljubiti svoj mladomisnički križ.

Veselo raspoloženje nastavilo se je također za vrijeme čitavog objeda. Pa se u mjesec lijepe nadavrice u časni mladomisnik i gostoljublivi svečaničvanca. U ugodnom razgovoru, pjesmi i svirci sopila proteklo je vrijeme do svećane večernje, koju je također odušlao naš mladomisnik.

Taj će nam dan ostati u ugodnom sjećanju. Dao Bog, da takvih dana doživimo što više.

IZ STAROG PAZINA

Mlada misa

U nedjelju dne 20. travnja imali smo dobru oćikvanu mladu misu. U našoj inače maloj župi to je krose posljednjih 10 godina već treći mladomisnik — veleč. Vjekoslav Ružac, koji je svećane pristupio k oltaru Božjemu. Mladomisnika je ispred Starog Pazina svećane dočekao narod i dievojke u bljini. Jedna od njih — Vjera Defar — podravila ga je biranim riječima. «Vaš pot, kojim ste pošle — rekla mu je između ostalog — neće biti gladak, niti će biti cvijećem posut... ali i češće se time, da će oni, koji trpe promotno radi pravde, Boga gledati... Na Vama je dakle samo to, da budete dobar pastir... Naši su se istarski svećenici uvijek pokazali kao dobi pastiri, jer nisu ni za naj-

Ruža otajstvena

Svibanj, najljepši mjesec u godini, pun pjesme i cvijeća, posvećen je Mariji, najljepšem Cvijetu, Ruži otajstvenoj, Djeviči i Majci, Majci Isusovoj i Majci našoj, najdivnijemu Stvoru Božjemu. Bog Otac je mogao i htio staviti Mariju kao najljepšu kćerku, Sin kao najljepšu m'ku, Bog Đud Sveti kao najljepšu zaručnicu. Ako je već svaka čovječja duša stvorena na sliku i priliku Božju i odjevna u milost posvećujuću, nedokučiva i neiskazana ljepota, kakva je tek morala biti Marijina duša, koja je bila od prvoga časa očuvana od ljaze istočnoga grijeha i zatim od svakog osobnog grijeha, a ujedno je bila urošena svim krestovima i vrunaravnim darovima. Zato punim pravom primjenjuje sv. Crkva na Mariju pohvalu iz Sv. Pisma u Pjesni nad pjesmanama: «Sva si ljepa, prijateljice moja, i nena ljage na tibi!» (1. 7), a vjerni joj narod oduševljeno i odano pjeva: «Lijepa si, lijepa, ružo Marijale!»

Ova unutarnja, dušavna Marijina ljepota došla je do izražaja i u njezinoj vanjskoj tjelesnoj ljepoti. Presveto Trojstvo oćikarilo je Mariju i neiskazano tjelesnom ljepotom, jer je imaznana postala majka Sina Božjega, najljepšega među sinovima ljudskim. Sin

Božji imao se je roditi od najčistije, najsvjetije i najljepše među ženama i tako primiti od nje najljepši i najzavršeniju čovječju narav, dakle i tjelesnu ljepotu.

Tjelesna Marijina ljepota bila je odraz, odsjaj njezine unutarnje ljepote. Zato je bila i njezina tjelesna ljepota tako plemenita i usvišena, da nije pobuđivala nikakve neudarne požude ili sklonosti, kao što se to često događa kod obćina čovječje ljepote. Naprotiv, imala je svojstvo, da je blažiti, divni, čisti, Blaženi Aleksandar Aleusa tvrdi, da je pogled na ljepotu Marijinu porazio straki organ pođude. To je bila doista veličanstvena, kraljevska ljepota, koja je pobuđivala samo poštovanje i divljenje.

Marija Agredska, kojoj je Marija u videnju kazivala u pero svoj život, opisuje ovako Marijin ljepoti lik: «Stasom je bila viša od svihli vranjankinja. Njezina je vanjština bila oćikabe daršema. Lik u skladnom razmjeru. Lice joj je bilo dugoljasto, a crte lica fine i nježne. Koža joj je bila svijetla, ponešto smeđa. Samo jedan pogled na Nju prozračio je radost, poštovanje, odanost i strahopoćikvanje. Ona je ispućjavala srca nebeskim dojmovima i božanskim nadahnućima, koja su vodila

SV. ELIZABETA

Imedju Motovuna i Mot. Novaka nazivala se je crkva posvećena sv. Elizabeti. Uz crkvu bio je benediktinski samostan. Benediktinci su bili za narod veliko dobroćinstvo, jer su ga poućavali i u svemu pomagali. Njima je pripadala i crkva sv. Spasa na brdu, koja se nalazi nad Kalšinom. Njima su pripadali i vinogradi oko crkve sv. Dionizija blizu Karlova. Samostan se je nalazio na pustini mjestu, koje su se ljaci zvali Sasinpotok.

Zanimivo je, što se pripovijeda o postojanju toga samostana. U starim vremenima živio je u tom kraju neki pustinjač. U njegovoj okolici bili su razbojnici, koji su omuđa pljačkali i od toga živjeli. Ti su se razbojnici često puta sastajali na tom pustom mjestu. A među njih je više puta dolazio taj svetih pustinjač, koji ih je korio radi njihovih nedjela. Jednoga dana digao se je na pustinjača vođa tih razbojnika, jer mu je dosadilo, što ih je on neprestano korio. No Bog je nanađao smjesta kaznio. Munja ga je oćiknula i on je pao mrtav pred pustinjačkom. To je strašno djelovalo na ostale razbojnike. Pall su na koljena pred pustinjačkom i molili oproštonje sa svoje grijeha. Pustinjač

im je ponovno naglasio, da moraju vratiti otetu i činiti pokoru, jer da će inače u pakao. No razbojnici su odgovorili: «Komu da vratimo otetu, kad ne znamo ni koga smo napali. Ponizite nam, oćete — «Dobro», odvratil im pustinjač, oćete amo sav vaš novac i s tim čemo novcem sagraditi crkvu sv. Elizabete, koje blagdan danas slavimo, a uz crkvu sagradit ćemo samostan, da se u nj možemo skloniti, kad je nevjernike! Razbojnici su poslušali starca i izručili mu sav novac i otete predmete. No ni novac ni ostale otete stvari nijesu dostajale za gradnju crkve i samostana. Zato im je pustinjač naložio, da podu po svijetu sakupljati milostinju. To su oni i učinili, i sa sakupljenom milostinjom sagradio je pustinjač crkvu i samostan, nakon što mu je to dozvolio poroćki biskup Aurelijan, koji je bio biskupom u Poreču prije god. 800. poslije Krista. Prije svoje smrti predao je pustinjač samostan porećkom biskupu, koji je pozvao benediktince. Benediktinci su najprije živjeli od milostinje, a onda od prihoda zemalja, koje su im ostavile vjernici za upokoj duša, a darovali su im zemalja i porećki biskupi. Ne zna se sa ime spomenuto pustinjača. Uspitied kure, koja je bijesnula u Istri u 17. stoljeću, taj je samostan propao.

Iz katoličkog života

OBNOVA ČESKE KATOLIČKE AKCIJE

Osnovana je katolička Akcija za Češku i Šlesku. Središte je u nadbiskupskom sjemeništu u Pragu. Generalnim tajnikom je imenovan Macislav Razek. Kao prva sekcija osnovala se u Rakovic. Za štampa pod vodstvom dra Lisickoga. Podpredsjednikom Katoličke Akcije za praksu nadbiskupijom imenovan je Mons. Otokar Švec, kanonik katedrale sv. Vlada, a ravnatelj joj je inžinjer Hodek.

PRIKAZIVANJE MUKE KRISTOVE U ČESKOJ

Ove se je godine očet privedilo glasovito prikazivanje Muke Kristove u Horaticanu. To je prvo takvo prikazivanje nakon svršetka rata u Čehoslovačkoj. I u inozemstvu zanimalo su se mnogi za t. prikazivanja Muke Kristove.

OBNOVA U AUSTRIJI

Na bogoslovnom fakultetu sveučilišta u Innsbruckeru govorio je biskup dr. Andrija Roracher o aktualnom stanju obnove. U dužom govoru, koji su prisutni saslušali s velikim odobravanjem, biskup je naglasio i dokazao, kako temelji, na kojima se može osvojiti obnova zemlje, mogu biti jedino: pravednost, jedinstvo, ljubav i vjera.

SVEČANOSTI NA ČAST SV. EMI GALGANI

U svibnju ove godine održat će se u Luaci u Italiji velike svečanosti na čast sv. Emila Galgani. Te su se svečanosti imale održati prigodom kanonizacije te svetice, no bile su zbog rata odložene.

POLJSKI BISKUPI

veoma uzneimani radi demoralizacije obiteljskog života, odlučili su izdati brošuru u 600.000 primjeraka u kojoj će razjasniti važnost katoličkih roditelja i kršćansku ideju o braku.

KARDINAL EUGEN TISSERANT

tajnik Kongregacije za istočnu crkvu, objeao se u aeroplavnom iz Rima u Sjedinjene Američke Države, gdje će se sadržati dva mjeseca i održati niz konferencija o sadržajima stavljaju istočne crkve, o njezinim gubicima za vrijeme rata, te o načinu, kako mogu vjernici istočnoj crkvi u Americi pomoći istočnoj crkvi.

INTERNIRAC IZ DACHAU POSTAO BISKUPOM

Msgr. Neuhäuser, koji je 4 i po godine bio interniran u koncentracijskom logoru Dachau, postao je pomoćnim biskupom kardinala Faulhaber, nadbiskupa

KALENDAR DANICA

Napokon su sve poteske u vezi sa preopseletošću takore svladane tako, da je tiskanje »Danice« na Rijeci vršeno ovih prvih dana mjeseca svibnja, dok će se previjanje araka i vezanje izvršiti u Zagrebu svom brzinom. Da se posao ne zategne, izostavljaju su zadnja dva araka, tako da će mjesto na 160 izdaci »Danice« na 138 stranica.

krugov progona u prošlih 25 godina ostavljali svojih ovaca, nego su čvrsto stajali uz povjerenje im stado pomagajući i tješeci ga. Sjetite se i te sv. mise naše župe, čitave naše tužne Istre, koja je osobito posljednjih godina toliko otreptjela, naših istarskih svećenika, a naročito naših bogolazna... Sada vam predajem ovaj križ, znak našeg spasenja i prekrogobnog života.

Pred samim oltarom dočela je mladominski drugi dječovičja riječima pjesme i spajajući pred njega evjelje i trnje. Zatim je počeo mladominski sv. misu pod otvorenim nebom (na oltaru, pripremljenom na deblu starodavne ludnje) pred mnogobrojnim narodom, svećenstvom i sjemeničarima. Krasno je pjevanje vodlo glazbenik Ant. Defar, a propovijedao je veleč. Miro Bulešić, podnaveštaj i profesor pazničkog sjemeništa. Na koncu je mladominski križ podijelio svim mladominskih bogolazov i zatim im dao poljubiti križ. Kacnije je kod objeda u mladominskih rodnoj kući palo mnogo lijelih riječi, a čitava je svečanost svršila svećanim blagoslovom.

pa u Münchenu. Msgr. Neuhäuser je lanišne godine napisao važnu knjigu, koja raspravlja o povijesti otpora katoličke Crkve u Njemačkoj proti nacizmu. Knjizi je naslov »Kreuz und Hakenkreuz« (Križ i svastika, t. j. hitlerovski križ). To je prva dokumentirana knjiga o tom predmetu. Knjiga je pobudila veliku pažnju i u Njemačkoj i u vanjskom svijetu.

SV. MISA U MOSKVI

Prigodom zasjedanja moskovske konferencije bilo je nedavno preko 1200 ljudi kod nedjeljne sv. mise u crkvi sv. Ljudevita u Moskvi. Bili su prisutni zastupnici engleske, američke i francuske delegacije. Sv. Misu je čitao sv. Juraj A. Laberge, američki asumpcionista, koji je jedini katolički svećenik u ruskoj prijestolnici. Najbrojniji su bili Francuzi s ministrom vanjskih poslova Bidaultom (č. Bidoom) na čelu. Amerikance je vodio poslanik Robert Murphy, politički savjetnik Sjedinjenih Država u Njemačkoj. I engleska je delegacija bila dobro zastupana. Mise su bile u 9, 10 i 12 sati. U crkvi može stajati više od 350 ljudi, te je kod svake mise crkva bila sasvim puna. Svećenik je propovijedao na francuski, engleski i ruski. Kod sv. Mise bio je i velik broj Rusa.

OTAWA U KANADI

sprema se na veliki Marijanski kongres, koji će se održati od 18. do 22. lipnja ove god. Arhitekti su već napravili nacrt za veliki oltar pod vedrim nebom, oko kojega će biti mjesta za 75.000 ljudi. Na tom će se oltaru uz posebnu dozvolu Sv. Stolice čitati sv. Mise cijeli dan i cijelu noć kroz cijelo vrijeme kongresa, to jest kroz 96 sati. Prigodom kongresa održat će se misijska izložba, jedna od najvećih na svijetu. Kako se računa, doći će na kongres preko 200.000 ljudi. Prisustvovat će oko 4.000 biskupa i svećenika iz cijele Amerike.

NOVI KINESKI POSLANIK KOD SV. STOLICE

Za kineskog poslanika kod Sv. Stolice imenovan je dr. Wu Chiang Hsiang. Imade 13 djece. Nedavno ga je Sv. Otac primio u privatnu audijenciju sa su-

prugom i 12 djece. Trinaesto dijete, najstariji sin, nije bio priprutan jer je državni činovnik u Kini. Dr. Wu je prvi katolik, koji zastupa svoju državu kod Sv. Stolice. On je poznati učenjak.

ZASTO MAURILAC NIJE DOBIO NOBELOVU NAGRADU?

Dva švedska lista pišu: »Za nas skandinavce protestante je književno djelo Mauriaca (č. Morijaka), njegovo shvaćanje svijeta previše ograničeno i previše katoličko.« Tako neki švedski protestantski listovi tumače, zašto Mauriacu nije dodeljena Nobelova nagrada za književnost za god. 1946. Nagrada je bila dodijeljena njemačkom novelisti Hermannu Hesse. Mnogo se je govorilo o toj nagradi u švedskim književnim i kulturnim listovima. A rekli su da Mauriac nije dobio nagradu iz vjerskih razloga. U prošlosti dali su inače tu nagradu i nekim katoličkim piscima, kao na pr. Norveški Sigrid Undset, Poljaciema Henrik Sienkiewicz i Vladislavu Reymontu, pa Francuzu Fredericu Mistralu.

NOVI KINESKI MISTAR

stupit će na snagu na dan Božića ove godine. Taj dan rođenja Kristova predložio je Narodnoj skupštini nankijski nadbiskup Yu Pin, a skupština je prijedlog prihvatila velikom većinom. Tako će Božić postati za Kineze i narodni praznik.

ITALIJA PRIHVATA LATERANSKI UGOVOR

Talijanska ustavotvorna skupština uvrstila je sa 350 od 419 glasova u ustav članak, kojim prihvaća lateranski ugovor, što su ga god. 1929. potpisali s jedne strane papa Pijo XI, a s druge strane Mussolini i kralj Viktor Emanuel. Za taj su članak ustava glasovali kršćanski demokrati, komunisti, stranka »uomo qualunque« (stranka običnog čovjeka) i jedan dio liberalaca, a protiv su glasovali socijalisti, Muzijanski republikanci, stranka akcije i demokratski radnička stranka. Ranije je vođa komunističke stranke Palmiro Togliatti izjavio u saboru: »Mi ne želimo, da bade vjerski mir zemlje pomućen, jer imamo mnogo katolika u stranci. Radnička klasa ne želi razdora zbog vjerskih razloga.«

Spomnuti lateranski ugovor sadržava politički, socijalni i vjerski članak, i konkordat, koji uređuje položaj katoličke crkve u Italiji.

RAZNE VIJESTI

Maršal Jugoslavije Josip Broz Tito primio je nedavno dopisnika londonskog lista »News-Chronicle« (Njus Kronik) i dao mu nekoliko važnih izvjava. Na pitanje engleskog novinara, što misli o Slovenskoj Koruškoj, i na njegovu primjedbu, da bi se pitanje Slovenaca u Koruškoj prema mišljenju izvjesnih engleskih krugova najbolje riješilo njihovim preseljenjem u Jugoslaviju, odgovorio je maršal Tito: »Na to ne možemo pristati. Sloveni u Koruškoj nisu ljudi, koji su skrivili rat. Naprotiv oni su element, koji je bio na strani suverena, i to bi bila najveća nepravda, kad bi se nešto takvo učinilo. To se ne bi ni u koliko razlikovalo od onoga, što je učinio Hitler, kad je iste ljude raseljavao. Koruški Sloveni nisu nikakva raseljena lica, da bi se njihovo pitanje riješavalo putem preseljenja. Zato bih vam u smislu onoga, što sam već rekao u svom izvješaju u skupštini, morao reći, da pitanje Koruške za nas nije riješeno: ne samo ljudi nego i teritoriji su naši, jer su oni vjekovim bliž naši.«

Rad Jugoslavenske delegacije u Moskvi. Voda jugoslavenske delegacije podpredsjednik Savezne vlade Eduard Kardelj i ministar vanjskih poslova Stanoje Simić iznijeli su pred Savjetom ministara vanjskih poslova usmeno zahtjeve i prijedlog vlade FNRJ, koji se odnose na mirovni ugovor s Austrijom. Oni su posebno istaknuli interes Jugoslavije, Jugoslavenski predstavnici su zatražili, da se Slovenska Koruška sa 180.000 i slovenski pogranici krajevi Štajerske s 10.000 stanovnika priključe Sloveniji i da se u suglasnosti s time ispravi austrijsko-jugoslavenska gra-

nica. Osim toga je jugoslavenska delegacija pokrenula pitanje Gradišćanskih Hrvata tražeći, da se njima dade ili posebni statut, koji bi im zajamčio prava narodne manjine ili da se ti Hrvati zamijene s austrijom narodnom manjinom, koja bi se uslijed promjene granice našla na području Jugoslavije. Jugoslavenska je delegacija nadalje zatražila, da Austrija nadoknadi svu razaranja i pljačke, što su im njemačke vojske, Slaveni (neovisnomo od Austrijanaca, izvršile na području Jugoslavije. Nakon toga je jugoslavenska delegacija predala Savjetu ministara također pismeni pregled gore navedenih zahtjeva.

Mirovni ugovor s Austrijom bio je posljednjih dana predmet razgovora ministara vanjskih poslova na zasjedanju u Moskvi. Ministri su prihvatili mnoge članke ugovora, ali se nijesu sporazumjeli u onim točkama, koje se odnose na pitanje austrijskih granica i reparacija, koje ti Austrija imala plati.

U Beogradu potpisan je dne 19. travnja sporazum o trgovini i gospodarskoj suradnji između Jugoslavije i Italije. Zakon o petogodišnjem planu. Na sjednici, održanoj 23. travnja, prihvatila je vlada FNRJ prijedlog zakona o petogodišnjem planu za razvitak narodne privrede u god. 1947.—1951.

Prvo redovno zasjedanje Sabora NR Hrvatske završeno je 11. travnja. Sabor je među ostalim jednoglasno prihvatio državni proračun za 1947. god., koji predviđa 6 milijardi 295 milijuna 417 tisuća dinara prihoda i sto toliko izdataka.

Odgođeni odbori za Okružne NO-e. Ukazom Prezidijsuma Sabora NU Hr-

vatske odgođeni su izbori za sve okružne narodne odbore, kao i sa Oblasni narodni odbor Dalmacije, koji su bili raspušteni Ukazom od 22. ožujka ove god.

Zagrebački veleasjan održat će se od od 31. svibnja do 9. lipnja ove godine. To je prvi veleasjan, koji se održava u Zagrebu poslije oslobođenja.

Teška nesreća dogodila se je dne 18. travnja na željezničkoj stanici u Rijeci. U jednom vagonu došlo je do eksplozije, uslijed koje su životom stradala 23 radnika i službenika, dok ih je 9 teže ranjeno. Žrtve nesreće bile su sahranjene 21. travnja uz ogromno učešće građanstva Rijeke i Susaka.

Zavod za liječenje sušice (tuberkuloze) otvoren je nedavno na malenom otoku nedaleko grada Rovinja. Taj je zavod u Istri pored Golinka u Sloveniji jedan od najvećih zavoda za liječenje tuberkuloze u Jugoslaviji samo s tom razlikom, što je Golnik liještite za bolesti pluća, a ovaj u Istri za sve ostale oblike tuberkuloze osim plućne. To liještite može zasada primiti do 500 bolesnika, ali će ih daljnjim proširenjem moći primiti do 2 tisuće.

Umrli su danski kralj Kristijan X. i grčki kralj Đuro.

Preko 60 milijuna funti šterlinga izgubio je englesko ministarstvo financija uslijed toga, što su se engleži voljeli i drugi Englezi u Njemačkoj bavili crnom burzom i nezakonito prodajom valute. Tako javlja engleski list »Financial Times«.

U meksičkoj luci Teksas nastala je eksplozija na jednom francuskom brodu, koji je bio pun salitre. Eksplozija je izazvala nekoliko novih eksplozija na brodovima za prevoz nafte, koji su bili u blizini, kao i na bližnjim uređajima za čišćenje nafte. Uslijed tih eksplozija došlo je do velikih požara u samom gradu. Životom je stradalo oko 200 ljudi.

ZA FOND »GORE SRCA«

darovali su: N. N. iz Berma 100.— Lj. Gđa Regina Laura — Split 50.— Din. Župni uređ — Donja Dubrava 20.— Din. J. N. N. iz Krinje 366.67 lra; u selu Rezanca zancima sakupljeno 360.— lra; N. N. 50.— dinara; sakupljeno 69.— lra; N. N. iz Zrnjina 100.— lra; N. N. iz Zrnjina 60.— lra; N. N. iz Zrnjina 40.— lra; N. N. iz Boruta 200.— lra; N. N. iz Boruta 200.— lra; svećenik Anon Grbin iz Pule 200.— lra; Franjo Grah iz Cerovlja 100.— lra; Grbac Mate iz Lanišća 200.— lra; N. N. iz Lanišća 65.— lra. Živjeti darovatelji i nasljedovatelji!

Tužnim srcem javljamo svim prijateljima i znancima, da je naš premili muž, djed i ujac

IVAN MATKOVIĆ, KOVAČ

dne 20. travnja 1947. primivši sv. sakramente umroć blago u Gospiću preminuo.

Sprovod nezahvalnog pokojnika obavio se je dne 21. travnja 1947.

Mot. Novaki, dne 21. travnja 1947.

Rastužena

žena, unučad i ostala rodbina

NARUČITE

NOVO XV. IZDANJE MOLITVENICA

»OČE, BUDI VOLJA TVOJA«

Vežan u platne št 491 stranicom, sa lijepim tiskom, bogat sadržajem, za t. pribožnosti kod sv. mise, prekrasnim duhovnim posuđ. i u liturgijskim molitvama stoji franko na dom 70.— dinara Svećenici i poznate knjižare plaćaju, kad ga dobiju, a ostali unaprijed. Narudžbe se šalju na naslov:

KNJIŽEVNO DRUŠTVO SV. MOHORA — PAZIN (Istra).

a novac kao za »Gore srca«